

Professor **Schmeding**: «*Welche Aufgaben haben unsere Handelsschulen in der Gegenwart?*» Hobbing & Büchle Stuttgart 1904.

Sajátos kis munka, amely különös benyomásokat hagy az olvasóban. Szerzője egy nyugalomba vonult kereskedelmi tanár, sokat tapasztalt gondolkodó fő, de másrészt sajátosan furcsa az anyag elrendezése és zavarólag hat néhány meg nem okadatolt nézet és szükségtelen támadás.

A bevezető polémia J. F. Schär, a zürichi egyetemen tartott megnyitó előadása ellen, aki Dr. Raydt, lipcsei kereskedelmi igazgató nézeteihez csatlakozott a keresk. iskolák hivatását illetőleg. Schär és Raydt szerint ugyanis a kereskedelmi studium nem készíthet elő egyenesen csak a kenyérkeresetre és a szellemi képzést nem hanyagolhatja el, míg Schmeding a klasszikus nyelvek rossz és káros hatásának tartja a formális képzés követelését.

Beenekére és Herbartra hivatkozva bizonyítgatja, hogy formális képzés nincs, vagy legalább nagyon különböző úton érhető el s nemcsak a klasszikus nyelvek, hanem a matematikai studium, avagy egy collegium logicum útján érhető el. Schmeding ezután abba a másik hibába esik, amely lenézi a klasszikus tanulmányokat és azokat fölöslegesnek, sőt károsnak tartja. Rég megszűnt a tévedés, hogy az, ami hasznos, az a tanulás értékét csökkenti, de azért nem kell mindenben csak az utilitarismus álláspontjára helyezkedni. A társadalmi fel fogás sok tekintetben javult s a kereskedői állásnak és kereskedői műveltségnek megvan a becsülése a humanista műveltség ócsárlása nélkül is. Szerző szerint Mevissen kölni kereskedő tette Németországban az első nagyobb alapítványt kereskedelmi célokra s ezzel megvetette alapját egy kezdődő s fejlődésre képes új iskolafajnak; a kereskedelmi iskolának. Csodálatos azonban, hogy ezen iskolafaj elhanyagolja a nagy kereskedők életrajzait s alig van könyv e tárgyról, de ilyen pl. William Arthurnak, The succesful Merchant című munkája. Ha a kereskedő nem volt politikus, mint a Hansemann, Camphausen, Beckerath, Seyfardt, Bleichröder cégek főnökei, úgy nehezen lehet valamit megtudni a cégek főnökeinek életfolyásáról, amely így majdnem mindig ismeretlen marad. Ennek főokát eléggé ki nem magyarázott alapon szerzőnk abban keresi, hogy az irodalmi és kereskedelmi világ soha sem értette meg egymást s bizonyosságul pedagógusokon kívül nagy filozofusokra: Platónra, Aristotelésre, Schopenhauer sokszor idézett és félreértett «Schmutz der Krämerseelen» kifejezésére hivatkozik.

A sajtó is elhanyagolja a nagy kereskedők élettörténeteit s így máshonnét, első sorban a gyakorlati életből, az ismeretség köréből kell példákat venni. Schmeding személyes tapasztalatainak elmondá-

sánál sok személyes büszkélkedés és komikus önteltség tűnik ki. Egyik barátjánál a szorgalmat és takarékossgot, a jó kereskedő e két főkellékét emeli ki, míg másik ismerősénél a szép kézírást említi mint boldogulási tényezőt. A kereskedelmi iskolák keletkezése előtt egy jó nagykereskedő önmagából lett selfmademan volt, míg ma a kereskedelmi iskoláknak hivatása az, hogy a kereskedő útját megkönnyítse s életéhez a szükséges erkölcsi s értelmi alapot megadja. A kereskedelmi iskolák hibája azonban, hogy túlzottan sokat és sokra tanítanak, egyrészt az indukcióra, a kutatásra és gondolkodásra nem hagynak időt a tanulóknak s másrészt nem eléggé gyakorlatiak az iskolák. A kereskedelmi iskolák tananyagát jóval szűkebb körre lehet szorítani. Nagyobb súlyt kellene helyezni a nagykereskedők életrajzára, fogalmazásra, a továbbképzés kedvének élesztésére és a beszélő képesség fejlesztésére és végül a szépíráásra. A gyorsírás s idegen nyelvek csak a melléktárgyak szerepét játszhatják. Az idegen nyelvtanítás anyagát és körét nagyon körül kell írni s az iskola csak egy előzetes fokra vezetheti a tanulókat az idegen nyelvekben, mert a kereskedelmi iskolák főfeladata a jellemképzés.

Az utolsó fejezetekben [Schmeding élesen kikel a magasabb kereskedelmi főiskolák jogosultsága ellen s lehetetlenségnek tartja, hogy egy középiskolát végzett meglelt fiatal ember sok éves elméleti kiképzés után még gyakorlatiassá válhassék. Ezen nézet helyességének bizonyítása céljából hivatkozik Möller német kereskedelmi miniszter hasonló véleményére és Basel városának szavazatára, amely 4583 szavazattal 757 szavazattal szemben egy felállítandó kereskedelmi főiskola ellen nyilatkozott.

A zárszó végül még egyszer a hellenismus káros hatásáról szól s Schmeding azon reménnyel zárja munkáját, hogy az amerikanizmus egészséges szelleme mindinkább el fog terjedni. *Kugel Sándor.*

KÜLFÖLDI PÆDAGOGIAI KÖNYVÉSZET.

(1904.)

III.

Német irodalom.

(Folytatása és vége.)

Patzak J.: Schule u. Schülerkraft. Statistische Versuche über die Arbeitsleistung an höheren Lehranstalten. Wien, 1904. Pichler. (8-r., 83 l. és 116 táblázat) 10 M.

Paulsen Frd.: Die höheren Schulen Deutschlands und ihr Lehrerstand